

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II
Кафедра географії та туризму

Реєстраційний № _____

Кваліфікаційна робота
ГЕОГРАФІЧНИЙ РОЗПОДІЛ КОЛА ВІДВІДУВАЧІВ ЗАКАРПАТТЯ,
ЯК ТУРИСТИЧНОЇ ДЕСТИНАЦІЇ

Вежел Ласло Васильович

Студент IV-го курсу

Освітня програма 242 Туризм

Ступінь вищої освіти: бакалавр

Тема затверджена Вченою радою ЗУІ

Протокол № 7 /27 жовтня 2020 року

Науковий керівник:

Генці Шандор Олександрович

PhD, доцент

Завідувач кафедри географії та туризму:

Молнар Йосип Йозефович

к.г.н., доцент

Робота захищена на оцінку _____, «__» _____ 2021 року

Протокол № _____ / 2021

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II

Кафедра географії та туризму

Кваліфікаційна робота

**ГЕОГРАФІЧНИЙ РОЗПОДІЛ КОЛА ВІДВІДУВАЧІВ ЗАКАРПАТТЯ,
ЯК ТУРИСТИЧНОЇ ДЕСТИНАЦІЇ**

Ступінь вищої освіти: бакалавр

Виконав: студент IV-го курсу

Вежел Ласло Васильович

Освітня програма 242 Туризм

Науковий керівник: **Генці Шандор Олександрович**

PhD, доцент

Рецензент: **Шаш Еники Людвиківна**

PhD, доцент

Берегове – 2021

ЗМІСТ

ВСТУП	8
1. ЗАГАЛЬНІ ХАРАКТЕРИСТИКА ЗАКАРПАТТЯ	9
1.1. Географічне положення.....	9
1.2. Умови рельєфу	9
1.3. Особливості клімату	10
1.4. Гідрографія, мінеральні та термальні води	11
2. ГЕОГРАФІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА М. БЕРЕГОВЕ	12
2.1. Географічне положення.....	12
2.2. Умови рельєфу	12
2.3. Мінеральні ресурси	13
2.4. Особливості клімату	13
3. КОРОТКИЙ ОГЛЯД ІСТОРІЇ М. БЕРЕГОВЕ	15
4. ТУРИСТИЧНІ ПРИВАБЛИВОСТІ М. БЕРЕГОВЕ	17
4.1. Палац Бетлена-Ракоці.....	17
4.2. Римо-католицький храм.....	17
4.3. Колишнє панське казино.....	19
4.4. Колишній комітатський будинок	19
4.5. Будинок готелю «Орослань»	20
4.6. Колишня будівля суду.....	20
4.7. Реформатський храм.....	21
5. ЗАГАЛЬНІ УЯВЛЕННЯ ПРО ТУРИЗМ	22
5.1. Поняття в туризмі.....	22
5.2. Види туризму	22
5.3. Форми туризму	23
5.4. Типи туризму	23
5.5. Причини подорожування	23
6. МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ	25
7. ТУРИЗМ ЗАКАРПАТТЯ НА ТЛІ СТАТИСТИЧНИХ ДАНИХ	27
8. КОЛО ВІДВІДУВАЧІВ М. БЕРЕГОВЕ НА ОСНОВІ ДАНИХ 2019 РОКУ	31
ВИСНОВКИ	37
РЕЗЮМЕ	38
РЕЗЮМЕ НА УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ	40

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	42
СПИСОК ІЛЮСТРАЦІЙ	44
СПИСОК ТАБЛИЦЬ	45
ДЕКЛАРАЦІЯ	46
ПОДЯКА	47
ДОДАТКИ	48

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola

Földtudományi és Turizmus Tanszék

KÁRPÁTALJA, MINT TURISZTIKAI DESZTINÁCIÓ LÁTOGATOTTSÁGÁNAK FÖLDRAJZI ELOSZLÁSA

Szakdolgozat

Képzési szint: alapképzés

Készítette: Vezsdel László

IV. évfolyamos hallgató

Képzési program: 242 Turizmus

Témavezető: Gönczy Sándor

PhD, docens

Recenzens: Sass Enikő

PhD, docens

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETÉS	8
1. KÁRPÁTALJÁRÓL ÁLTALÁBAN	9
1.1. Földrajzi fekvés	9
1.2. Domborzat	9
1.3. Éghajlat	10
1.4. Vízrajz, ásvány- és termálvizek	11
2. BEREGSZÁSZ FÖLDRAJZI JELLEMZÉSE	12
2.1. Földrajzi fekvés	12
2.2. Domborzati viszonyok	12
2.3. Ásványi kincsek	13
2.4. Éghajlati jellemzők	13
3. RÖVID TÖRTÉNELMI ÁTTEKINTÉS BEREGSZÁSZRÓL	15
4. ATTRAKCIÓK BEREGSZÁSZBAN	17
4.1. Bethlen-Rákóczi kastély	17
4.2. Római katolikus templom	17
4.3. Volt Úri kaszinó	19
4.4. Egykori vármegyeháza	19
4.5. Oroszlán szálló	20
4.6. Egykori Törvényszék épülete	20
4.7. Református templom	21
5. A TURIZMUSRÓL ÁLTALÁBAN	22
5.1. A turizmus alapfogalmai	22
5.2. A turizmus fajtái	22
5.3. A turizmus formái	23
5.4. A turizmus típusai	23
5.5. Utazási indítékok	23
6. KUTATÁSI MÓDSZEREK	25
7. KÁRPÁTALJA TURIZMUSA A STATISZTIKAI ADATOK TÜKRÉBEN	27
8. BEREGSZÁSZ TURISZTIKAI VONZÁSKÖRZETE A 2019-ES ÉVBEN	31
KÖVETKEZTETÉSEK	37
ÖSSZEFOGLALÁS	38
UKRÁN NYELVŰ ÖSSZEFOGLALÁS (PE3IOME)	40

FELHASZNÁLT IRODALOM JEGYZÉKE	42
ÁBRÁK JEGYZÉKE.....	44
TÁBLÁZATOK JEGYZÉKE	45
NYILATKOZAT.....	46
KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS	47
MELLÉKLETEK.....	48

BEVEZETÉS

A szakdolgozat célja a turisztikai forgalmat vizsgálni a statisztikai adatok alapján Kárpátalja tekintetében, emellett Beregszász turisztikai vonzáskörzetének a felmérése. Az utóbbit indokolta a Beregszászra vonatkozó hivatalos statisztikai adatok hiánya. Sajnos egész éves, heti rendszerességgel végzett felmérésre nem volt lehetőség, viszont az év 9 hónapjában 39 héten keresztül gyűjtöttük az adatokat. Úgy gondoljuk, hogy ez elég nagy adatmennyiség ahhoz, hogy a trendeket és a küldőterületeket jól tudja reprezentálni egy egész évre kivetítve.

A munka nyolc fejezetből tevődik össze. Az első fejezetben Kárpátalja néhány földrajzi vonásáról szólunk röviden.

A második fejezetben Beregszászt földrajzi szempontok alapján mutatjuk be, kitérünk a domborzati viszonyokra, ásványkincsekre, az éghajlati jellemzőkre.

A harmadik fejezetben röviden ismertetjük Beregszász történelmét egészen a paleolit időszak végétől a honfoglaláson keresztül a közelmúlt történéseiig.

A negyedik fejezetben a teljesség igénye nélkül Beregszász néhány attrakcióját, történelmi épületét mutatjuk be, melyekhez rövid leírás tartozik.

Az ötödik fejezetben ejtünk szót a különböző turisztikai alapfogalmakról, ismertetjük a turizmus fajtáit, formáit, típusait és az utazási indítékokat.

A hatodik fejezet a kutatási módszereket hivatott bemutatni. Kutatási módszereink közé a terepi felmérés, illetve a személyes megfigyelés tartozott. A város különböző pontjain kijelöltünk 22 objektumot, amelynek parkolóit 2019-es év hónapjaiban vizsgáltuk. Célunk volt, hogy felmérjük, mekkora egy adott hely látogatottsága, azaz az adott időpontban mennyi és milyen rendszámú gépjármű tartózkodik a kijelölt objektum parkolójában. A hétvégi napokon begyűjtött adatokat Microsoft Excel programban rendszereztük és összesítettük, majd abból az ESRI ArcGis térképkészítő szoftver segítségével készítettünk térképeket kartogram módszerrel.

A hetedik fejezetben elemezzük a 2019-es hivatalos statisztikai adatokat.

Az utolsó, nyolcadik fejezetben pedig a saját felméréseink eredményének bemutatása, melyet térképekkel, diagramokkal és 1 melléklettel tettünk színesebbé.

1. KÁRPÁTALJÁRÓL ÁLTALÁBAN

1.1. Földrajzi fekvés

Kárpátalja Ukrajna legnyugatibb megyéje. Hivatalos neve Kárpátontúli terület. Területe 12 800 km², Ukrajna összterületének mindössze 2,1%-át teszi ki. Földrajzi fekvése igen egyedi, egyrészt kedvező, másrészt hátrányos. Négy országgal határos (északról egy rövid határszakaszon Lengyelországgal, nyugatról Szlovákiával, délnyugatról Magyarországgal, délen pedig Romániával (BERGHAUER S., 2012/A).

1. ábra. Kárpátalja földrajzi fekvése (WWW.HODINKAINTEZET.UZ.UA., SZERKESZTETTE: MOLNÁR D. ISTVÁN)

1.2. Domborzat

Kárpátalja területén az Északkeleti-Kárpátok húzódik. A megye területének 4/5-ét hegyvidék foglalja el, mely 3 nagyobb vonulatra osztható: Vízválasztó-vonulat, Havasi-vonulat illetve a Vihorlát-Gutini vulkáni vonulat. A gerincek csapásirány északnyugat-délkeleti irányú. Kárpátalja északkeleti-keleti határán húzódik a Vízválasztó vonulat, melynek kisebb részei a Keleti-Beszkidék és a Gorgánok. Ettől a vonulattól délnyugatra következik a Havasi-vonulat, amelyet a nagyobb folyók osztanak külön,

kisebb vonulatokra: az Ung és a Latorca között a Róna-havas, a Latorca és a Nagyág között a Borzsa-havas, a Nagyág és a Tarac között a Kraszna-havas, a Tarac és a Fekete-Tisza között a Fagyalos, a Fekete-Tiszán túl pedig a Csornohora húzódik. A hegyvidéki rész legfiatalabb része a Vihorlát-Gutini vulkáni vonulat, mely a Havasi-vonulattól délnyugatra húzódik: Vihorlát, Makovica (Makkos), Szinyák, Borló-Hát, Nagyszőlősi-hegység, Avas, Kőhát, Gutin (BERGHAUER S., 2012/B).

2. ábra. A Borzsa-havas főgerince a Sztoj (1681 m) kettős csúcsával (SAJÁT FELVÉTEL)

A hegyvidéki területeket folyóvölgyek szabdalják fel, amelyek völgyeiben több kismedence és egy nagymedence húzódik (BERGHAUER S., 2012/B).

A megye délnyugati részén terül el a Kárpátaljai-alföld, melyet északról a Vihorlát-Gutini vulkáni sor határol, a síkvidék átnyúlik Szlovákia és Magyarország területére (BERGHAUER S., 2012/B).

1.3. Éghajlat

Kárpátalja éghajlata nedves kontinentális. A domborzati felépítés miatt éghajlata nem egységes, jellemző a, hogy magassággal változik a hőmérséklet. Az alföldi részen az évi középhőmérséklet a 9-10°C, a magasabb hegyeken 0–3°C (BERGHAUER S., 2012/B).

A megye a Kárpát-medence egyik legcsapadékosabb területe. Az alföldön 600–700 mm, a Havasi-vonulat magasabb részein akár az évi 1500 mm-t is eléri. Az esős, csapadékos napok száma 140–190 között mozog, ezt nagyban befolyásolja a domborzat.

A hótakaró a síkvidéken nem tartós, a hegyvidéken már november közepétől állandó a hótakaró és 90–100 napig marad meg, a magasabb csúcsokon pedig akár fél évig is (BERGHAUER S., 2012/B).

1.4. Vízrajz, ásvány- és termálvizek

Jellemző Kárpátaljára a sűrű vízhálózat, melyet szintén a domborzati viszonyok alakítottak ki. 9277 olyan ér, csermely, patak folyik, melyeknek a hosszúsága nem éri el a 10 km-t, 152 folyó hosszúsága 10–100 km között van, s a legnagyobb folyók hossza meghaladja a 100 km-t. Összesen 4 ilyen van: az Ung, a Latorca, a Borzsa és a Tisza. Kárpátalja teljes területe a Tisza vízgyűjtőjéhez tartozik (BERGHAUER S., 2012/B).

A megyében 137 tó van, ebből 32 természetes, melyek kis méretűek. A természetes tavak többsége a hegyvidéken található (BERGHAUER S., 2012/B).

Ásvány- és termálvízben is gazdag terület, már a XV. századtól ismerik. Az Ukrajnában megtalálható 36 ásványvíztípus közül 32 fellelhető Kárpátalján. Az ásványvízlelőhelyek a Gyűrt-Kárpátok és Vihorlát-Gutini vulkáni vonulat határán találhatóak. A termálvíz készlet nagyobb része az alföldi részen található, mely kedvező geotermikus adottságokkal rendelkezik. A legnagyobb termálvíz készletet a Beregszászi járásban tárták fel (BERGHAUER S., 2012/B).

2. BEREKSZÁS FÖLDRAJZI JELLEMZÉSE

2.1. Földrajzi fekvés

Beregszász Ukrajna Kárpátontúli területének délnyugati részén fekszik, a Beregszászi járás központja, földrajzi koordinátái: északi szélesség $48^{\circ} 12'$, keleti hosszúság $22^{\circ} 38'$, abszolút magassága 115 m tengerszint felett. A város területe 20 km^2 . A város lakossága 27 235 fő volt 2002-ben. Beregszász azon városok egyike, amely megkapta a megyei jogú város rangot, vagyis közigazgatásilag egyenlő jogú és rangú a járással (IZSÁK, 2007).

2.2. Domborzati viszonyok

Beregszász területe földrajzilag két természetföldrajzi tájegységhez tartozik: a Beregszászi-dombvidékhez és az őt körülölelő Kárpátaljai-alföldhöz. A Beregszászi dombvidék (45 km) a járás legmagasabb része, amelynek abszolút magassága 220-365 m között váltakozik. A legmagasabb pontja a Nagy-hegy, 365,7 m tsz.f. A sík felszínű terület az Alföld északkeleti része, amelyet Kárpátaljai alföldnek, Ung-Beregi-síkságnak, vagy Felső-Tiszai-alföldnek is neveznek. Az alföld felszíne nyugati irányban enyhén lejt (IZSÁK, 2007).

A Kárpátaljai-síkság területén szétszórva több, kisebb, különféle korú és eredetű vulkáni maradvány található. A Beregszászi-dombvidék főleg neogén idei vulkanogén felszínformákból állnak, amelyek 15 millió évvel ezelőtt keletkeztek. Geológiai szempontból a dombvidék sok érdekességgel szolgál. Nem véletlenül helyezték el Nyugat-Ukrajna egyik legnagyobb geológiai expedícióját Beregszászon, amely Kárpátalja és a Kárpátok földtani tanulmányozásával és az ásványi kincsek kutatásával foglalkozik (IZSÁK, 2007).

A Beregszászi-dombvidék alsószarmatai riolitikupolák, lapos tetejű vulkanikus dombok, feldarabolódott felszínű lejtők. A dombvidék kiterjedése északnyugat-délkeleti irányban 12-18 km, szélessége 3-10 km. A Beregszászi-dombvidék bazaltos andezitjei riolit (liparit) tufával, néhol argilittel vannak fedve (IZSÁK, 2007).

2.3. Ásványi kincsek

A dombvidéki rész gazdag a különböző ásványi kincsekben. A Beregszászi-dombvidéken 2 km² területen, vegyesfémű érceket találtak (réz, ólom, cink). A vegyesfémű érceken kívül a Beregszászi-dombvidék méhében a geológusok drágafém – ezüst és arany – valamint alunit, barit, kaolin, építőanyagok, üveg-és porcelán alapanyagok lelőhelyet. Az arany kitermelését ezen a vidéken már többször is végezték, de leállították, mivel a bányászat nagy ráfordításokat igényelt, az ércek aranytartalma pedig alacsony (IZSÁK, 2007).

A vizsgált területen halad át a Beregszászi geotermális anomáliaöv, amelyhez forró termálvízvezetők is tartoznak. Mindez a neogénben végbement intenzív vulkanikus tevékenységről tanúskodik (IZSÁK, 2007).

A Beregszászi-dombvidék területén több helyen is találtak perlitlelőhelyet. A perlit vulkanikus eredetű kőzet, vegyi összetétele hasonlít a gránitéra (IZSÁK, 2007).

2.4. Éghajlati jellemzők

Beregszász éghajlata mérsékelten kontinentális és főleg az Atlanti-óceán felől érkező légtömegek hatása alatt áll. Fő éghajlatformáló tényezői: a napsugárzás, az uralkodó légtömegek és a terület domborzata (IZSÁK, 2007).

A napsugárzás függ a napsugarak beesési szögétől, amely a júniusi 65° és a decemberi 18° között változik. Beregszász és vidéke rendelkezik a legmelegebb éghajlattal, itt húzódik a júliusi +20°C és +21°C és a januári -3°C és -4°C izotermák. Az évi átlagos hőmérséklet +10°C körül van. A maximális hőmérsékletet +41°C, a minimális -32,5°C (IZSÁK, 2007).

A tavasz általában február végén köszönt be és május elejéig tart. Tavasszal az időjárás változékony, gyakori lehűlésekkel. Éjszakai fagyok áprilisban is lehetnek.

A legmelegebb hónap a július. A többéves júliusi középhőmérséklet +21°C. A nyár meleg, időnként forró. Általában május második felében kezdődik és szeptember végéig tart. A legmagasabb hőmérsékletet a Beregszászi-dombvidék déli lejtőin mérik. A leghidegebb hónap a január -2,7°C havi középhőmérséklettel. A tél december második felében köszönt be és 50-70 napig tart. A tél folyamán többször lehet felmelegedés. A hótakaró nem állandó (IZSÁK, 2007).

A fagymentes időszak 240-250 napig tart. A vegetációs időszak hossza 170-180 nap. Az ősz hosszú, csapadékos. Az első korai fagyok szeptember végén jelentkeznek, az utolsók november közepén (IZSÁK, 2007).

Az évi átlagos csapadékmennyiség 600-700 mm. A csapadék nagy része a nyári hónapok alatt, főleg júliusban hullik. A legkevesebb csapadék télen esik. Nyáron gyakoriak a zivatarok, heves esőzések. Előfordulhat aszályos év is, amikor az évi csapadékmennyiség 500 mm alá süllyed (IZSÁK, 2007).

3. RÖVID TÖRTÉNELMI ÁTTEKINTÉS BEREGSZÁSZRÓL

A vidék területe már 10-12 ezer évvel ezelőtt, a késői paleolit idején lakott volt. A neolitikumból és a bronzkorszakból, valamint a települések környékéről származó tárgyak arról tanúskodnak, hogy ezen a vidéken megszakítás nélkül éltek emberek. A római birodalom korában Beregszász környékén keleti határmenti erődítmény létezett „Pereginum” néven (IZSÁK, 2007).

A honfoglalás időszakáról viszonylag keveset tudunk. A Képes Krónikák adatai szerint a honfoglaló hadak huzamosabb ideig tartózkodtak vidékünkön és már a IX.-X. században megtelepedtek honszerző őseink, amelyet a tiszacsomai honfoglaláskor temető illetve a Beregszászban feltárt síremlékek is bizonyítanak. A terület földrajzi fekvése miatt elsősorban az erdőgazdálkodásra volt alkalmas. A vadásztelepülések meglétére utalnak az olyan földrajzi nevek, mint Beregardó, amelyek a királyi erdőbirtokok erdőhatárait jelölik (ZUBÁNICS, 2009).

A Szent István király idején létrejött vármegyerendszernek része volt Borsova, azonban a megye lakott település a Tisza menték területek el. I. Béla halála után fia, Lambert kapta meg Beregszászt és róla kapta a „Villa Lamperti” vagyis a Lampertháza nevet. Lambert herceg valószínűleg valamikor 1061 és 1063 között alapította meg a későbbi várost. Akkor itt hercegi udvarházzal egy kis település állhatott, ahol az őrség és a szolgálatszféra élt. Lakói főleg a beregi erdőispánság vadőrei, vadászai voltak. Lambert herceg halála után birtokai újfent királyi tulajdonba kerültek. II. Géza király uralkodása idején a városba német „hospesek” telepedtek. Minden bizonnyal ettől az időtől fogva emlegették a települést Lampertszásza néven (ZUBÁNICS, 2009).

1141-ben II. Géza birtokába jutott, de a kun és más kalandor népek elpusztították és az elpusztult vidékre szászokat telepítettek, akik meghonosították a szőlőt. IV. Béla idején, a Vereckei-hágón betörték Batu kán seregei és elpusztították a várost és legyilkolták az embereket. 1247-ben ennek okául új telepéseket hozatott ide a király. A városnak már 1247 előtt saját temploma és lelkésze volt. V. István alatt már megye törvényszékeket és gyűléseket is tartottak a városban. 1320 után túlnyomóan szászok lakták a várost. 1504-ben első ízben lett „Beregszász” néven bejegyezve a város. 1566-ban a Szapolyai János tokaji táborából visszatért tatárok ismét felgyújtották, kirabolták és a nép nagy részét elhurcolták. 1625-ben Bethlen Gábor birtoka volt, majd 1633-ben Rákóczi György és neje Lórántffy Zsuzsanna vették birtokukba (ZUBÁNICS, 2000).

1657. június 17-én ismét gyászba borult a város, mikor II. Rákóczi György ellen irányuló bosszúból a lengyelek felgyújtották. 1680-ban Báthory Zsófia halála után menyee, Zrínyi Ilona, majd Thököly Imre birtokába került a város. 1703-ban kezdődött a szabadságharc és ennek során II. Rákóczi Ferenc többször is megfordult a városban. 1726-ban Beregszász a munkácsi uradalom része volt, ami ekkor gr. Schönborn Lothár Ferenc fennhatósága alá tartozott. 1731-ban épült fel az első megyeház. 1739-ben a város nagy része leégett, 1742-ben pedig pestis söpört át Beregszászon. 1870-ben már 6272-en laktak a városban, ebből 3129 nő és 3143 férfi volt. 1836-ban létesült az első postahivatal, 1846-ban az első könyvnyomda, 1881-ben az első gőzmalom (PÉCS, 1943).

1880-ban ismét nagy tűzvész pusztította a várost. Az 1914-1918 közötti világháborúban Beregszász Csehszlovákiához került és csak 20 év után a bécsi döntés értelmében került vissza az anyaországhoz. 1944. október 28-án a szovjet hadsereg csapatai foglalták el. Miután Kárpátalját Zakarpatszka néven az USZSZK-hoz csatolták, Beregszász, Berehovo néven járási központ lett. A szocializmus korszaka alatt nyerte el mai arculatát (ZUBÁNICS, 2009).

Az 1991. december 1-i népszavazáson Ukrajna függetlensége mellett Beregszász és a járás lakossága Kárpátalja különleges önkormányzati státusza és a Beregszászi Magyar Autonóm Körzet kialakítása mellett tette le voksát, de ezekben a kérdésekben sem történt előrelépés. Beregszász ma fejlődő megyei jogú város. 3 magyar tannyelvű közép- és három magyar tannyelvű általános iskola, a Beregszászi Bethlen Gábor Magyar Gimnázium, valamint a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Főiskola nyújt lehetőséget ahhoz, hogy a többségében magyarok lakta városban anyanyelvükön tanuljanak a fiatalok. A Kárpátaljai Református Egyház központja, a püspöki hivatal is a városban található. (ZUBÁNICS, 2009).

4. ATTRAKCIÓK BEREKSZÁSZBAN

4.1. Bethlen-Rákóczi kastély

Beregszász legrégebbi világi műemléke a Bethlen-Rákóczi kastély, vagy ahogy a beregszásziak nevezik, Grófudvar. 1320-ban I. Károly feleségül vette I. Ulászló lengyel király lányát, Łokietek Erzsébetet, a királyné megkapta az őt illető birtokokat, amelyeknek a mai Beregszász is részét képezte. A nyarait gyakran töltötte a városban, s a templomot is több ízben támogatta adományaival. Egyes helytörténészek szerint Erzsébet királyné a mai Bethlen-Rákóczi kastély helyén építtette fel udvarházát (SZATMÁRI, 2010).

1613-ban Bethlen Gábor több magyarországi vármegyével együtt megkapta Bereg vármegyét is. 1629-ben építtette vagy átépíttette a kastélyt. Erre utal a keleti homlokzaton elhelyezett kőtábla is, melyen az 1629-es évszám és a Bethlen név szerepel. Egykor a felirat alatt a Bethlen-család címere és egy pajzs volt látható. 1686-ban a kurucok és a labancok összecsapása következtében a kastély leégett. Feltehetően II. Rákóczi Ferenc állíttatta helyre a romos épületet, aki a szabadságharc éve alatt többször megfordult a városban. 1703. május 22-én a Grófudvar melletti téren bontotta ki Esze Tamás Rákóczi zászlaját, s olvasta fel a kiáltványt. A szabadságharc leverése után a kastély a Schönborn-család birtokába jutott, akik 1857-ben klasszicista stílusban átépítették. Ekkor nyerte el mai formáját. 2002-től az épület egyik szárnya a Beregvidéki múzeumnak ad otthont. A múzeum több mint 2000 exponátuma mutatja be az egykori Bereg vármegye eseményekben gazdag történetét, az együtt élő különböző nemzetiségű emberek mindennapi életét, különös tekintettel Beregszász neves személyiségeire. Gazdag a múzeum néprajzi részlege (SZATMÁRI, 2010).

4.2. Római katolikus templom

A város történelmének szinte minden mozzanatát magán viselő épület a Vérke jobb partján álló, Mindenszentek tiszteletére emelt, háromhajós, gótikus plébániatemplom (DESCHMANN, 1990).

Valószínűsíthető, hogy a XII. században épült. Az építés idejét két gyámkő tanúsítja, melyet az északi kapu fölött lehet látni (TARPAI J., 2011).

Batu kán serege 1241-ben a várossal együtt a templomát is elpusztította. A települést Nagy Lajos király Felső-Magyarország egyik legvirágzóbb városává emelte, édesanyja, Erzsébet itt udvart is tartott. A templomra is nagy gondot fordított, 1370-ben ő alapította a Szent Erzsébet oltárát (DESCHMANN, 1990).

A jelenlegi templom Zsigmond király idején, 1418-ban épült a korábbi helyén. Ezt tanúsítja egy, a templomfalba beépített, 1418-as dombormű. Ekkor a főtemplom déli oldalán már állt a Mihály arkangyalról elnevezett gótikus kápolna, melyet 1846-ban elbontottak. A XVI. század első negyedében a templomot Mária királyné adományából megújították. 1519-ben X. Leó pápa főesperességi rangra emelte (DESCHMANN, 1990).

3. ábra. A beregszászi római katolikus templom (SAJÁT FELVÉTEL)

A templom leggyászosabb éve 1657, amikor a lengyel csapatok a várossal együtt a templomot is felgyújtották, az oda menekülő lakosokat lemészárolták. 1686 júniusában a templom ismét leég, a kuruc sereg az itt védekező labancokra gyújtotta az épületet. Ezt követően a falak majdnem másfél évszázadon keresztül fedetlenül álltak (DESCHMANN, 1990).

1743-ban helyreállítják a Szent Mihály-kápolnát, a templom újjáépítése 1837-től 1846-ig tartott. A helyreállítás sok középkori részletet elpusztított. Egy 1862-es jelentés szerint falképek töredékei voltak láthatók, feltárásuk nem történt meg (SZATMÁRI, 2010).

4.3. Volt Úri kaszinó

Az Úri Kaszinó önálló épületére 1911-ben pályázatot hirdettek meg. 1912-ben, Méhes Samu beregszászi mérnök vezetése alatt, Beszenszky Gyula munkácsi építész tervei alapján épült fél év alatt. 1913-ban birtokba vette a Beregszászi Irodalom- és Műpártoló Egyesület. A szovjet időben az épületet sorsára hagyták. Az 1980-as években felújították az épületet és ekkor nevezik el Arany Pávának. (KOVÁCS, 2008)

4. ábra. Az egykori Úri kaszinó (SAJÁT FELVÉTEL)

Az Úri Kaszinó falán lévő Széchenyi- emléktábla arról tanúskodik, hogy a Tisza szabályozásával kapcsolatban a legnagyobb magyar többször is megfordult a vidéken. Az épület előtt 1991. március 15-én avatták fel Petőfi Sándor szobrát, mely Körösenyi Tamás alkotása (KOVÁCS, 2008).

4.4. Egykori vármegyeháza

1895-ben épült neobarokk stílusban, az 1880-as tűzvészbe porig égett helyére. Az egykori vármegyeháza termei társadalmi, kulturális, és sorsfordító események színhelyei voltak.

Például a galériás nagyteremben mutatta be Lehoczky Tivadar „Beregvármegye monográfiája” című művét. Itt ülésezett 1919 tavaszán a beregszászi tanács és direktórium, szintén ebben a teremben értesült Beregszász lakossága a trianoni békeszerződés határozatáról, miszerint a Csehszlovák Köztársasághoz csatolják (SZATMÁRI, 2010).

A két világháború között több jótékonyági célú esten lépett fel a beregszászi születésű Kossuth-díjas operaénekesnő, Báthy Anna és a népszerű operettcsillag, Fedák Sári. Az épületben a Szovjetunió idejében közigazgatási hivatal működött, ma egészségügyi szakiskola. Az épület külső falán Lehoczky-emléktábla található (SZATMÁRI, 2010).

4.5. Oroszlán szálló

A XVI. század végén épül. Sokáig a város köz- és kulturális életének is otthont adott. Neves vendégek is megszálltak itt. A rab Kazinczy Kufstein várából a munkácsi várba történő átszállításakor, 1800 augusztusában az Oroszlán vendégházban töltött pár éjszakát. Az épület falán 1990-ben emléktáblát avattak a nyelvújítónak. A vendégház falai között zajlott Beregszász művészeti és tudományos élete, itt alakult meg 1841-ben az Úri Kaszinó intézménye. 1987-ben avatják az épület falán Beregszász és egész Kárpátalja szovjetrendszer alatti első magyar vonatkozású emléktábláját, Petőfi Sándor itt tartózkodásának 140. évfordulóján (KOVÁCS, 2008)

4.6. Egykori Törvényszék épülete

A Kossuth-tér meghatározó épülete, az egykor kassai ítélőtáblához tartozó Ung, Bereg és Ugocsa vármegyék peres ügyeit irányító törvényszéki palota. A palota eklektikus stílusban épült, Jablonszky Ferenc tervezte. 1909-ben avatták fel (KOVÁCS, 2008).

A II. világháború után katonai laktanya volt, később pedig műszergyárként működött. A rendszerváltáskor a válságba került ipar a gyár megszűnéséhez vezetett. Ezek után az épület elkezdett leépülni, s átment a város tulajdonába. A városi önkormányzat határozata értelmében 2002-ben az épületet II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola kapta meg, mely 1994 óta működik. A palota falán a Beregvidéki Magyar Kulturális Szövetség 1996-ban Kossuth-emléktáblát helyezett el (KOVÁCS, 2008).

4.7. Református templom

A reformátusok Beregszászban 1715-ben építettek maguknak imaházat fából, melyet királyi rendelet engedett meg számukra. Ekkor még torony nélkül épült, az imaház mellett volt a harangtorony. Az 1780-ra az imaházat felújították annak leromlott állapota miatt, ezúttal tornyot is építettek hozzá. A XIX- század elején az egyházközségnek annyi pénze gyűlt össze, hogy kőtemplomot építsenek. 1918-ban a tetőzet eltávolítása közben a tetőszerkezet lángra kapott és az egész templom leégett. Mai formáját az 1920-as években nyerte el, a csonkán maradt falakat újjáépítették. A templomépítési munkálatokat Méhes Samu felügyelte (SZAMBOROVSKYNÉ NAGY I., 2021).

5. A TURIZMUSRÓL ÁLTALÁBAN

A turizmus fogalmán egyrészt az ember állandó életvitelén és munkarendjén (lakásán és munkahelyén) kívüli valamennyi helyváltoztatását és tevékenységét értjük, bármi legyen azok konkrét indítéka, időtartama és célterülete. A turizmus másrészt az ezzel kapcsolatos igények kielégítésére létrehozott anyagi-technikai és szervezeti feltételek, valamint szolgáltatások együttese (MICHALKÓ, 2004).

5.1. A turizmus alapfogalmai

Látogató – olyan személy, aki lakó- és/vagy munkahelyét saját elhatározásából nem munkavállalás vagy letelepedés céljából alkalmilag hagyja el és valamilyen turisztikai szolgáltatást vesz igénybe (MICHALKÓ, 2004).

Turistának nevezzük azt a személyt, aki az általa meglátogatott területen minimum 24 órát és egy vendégéjszakát tölt el (MICHALKÓ, 2004).

Kirándulónak nevezzük azt a személyt aki a meglátogatott helyen legfeljebb 24 órát tölt el és nem igényel vendégéjszakát (MICHALKÓ, 2004).

5.2. A turizmus fajtái

A turizmusnak két alapvető fajtáját különítjük el, a szerint, hogy az utazás az emberi lét melyik szegmensére gyakorol nagyobb hatást. Mivel a modern társadalom a munka és a szabadidő világa köré szerveződik, ezért az előbbit hivatás-, utóbbit szabadidős turizmusnak nevezik (LENGYEL, 2004).

Szabadidős turizmus alatt értendők mindazok a turisztikai tevékenységek, amelyek az emberek munkaidején kívüli, legtöbbször önálló döntésen alapuló időfelhasználásból erednek. Az ilyen jellegű utazások legfőbb céljai az üdülőturizmus, városi turizmus, aktív turizmus (LENGYEL, 2004).

A hivatásturizmus alatt az egyén foglalkozásával összefüggésbe hozható utazásokat értjük. (LENGYEL, 2004).

5.3. A turizmus formái

Amikor a turizmus formáiról beszélünk, akkor annak a külsőségekben tetten érhető megjelenése mellett a látogató számára kínált szolgáltatások élménybeli aspektusait és környezetével való kölcsönhatásainak minőségi jegyeit tartjuk az osztályozás kiinduló szempontjainak. Ennek alapján két, jól elkülönülő formája van: a tömeg- és az alternatív turizmus (MICHALKÓ, 2004).

A tömegturizmus a második világháborút követő időszakban megjelenő forma, amelyben ott gyökereznek a modern turizmus jegyei is. A tömegturizmus résztvevői olyan idegenforgalmi szolgáltatásokat vesznek igénybe, amelyeket nagy tételben, sokszor standardizálva, közel azonos élményt nyújtva állítanak elő (MICHALKÓ, 2004).

Az alternatív turizmus időbeli megjelenését tekintve jelentősen megelőzte a tömegturizmust, tulajdonképpen a turizmus ősfarmájának is lehet nevezni. Szerepe ma mégis kisebb a turizmus világpiacán. Az alternatív turizmus lényege abban ragadható meg, hogy a szolgáltatók nagyobb figyelmet fordítanak az egyén átlagtól eltérő érdeklődésének a kielégítésére, vagyis a hagyományos szolgáltatásokhoz képest más, személyre szóló alternatívákat is felkínálnak (MICHALKÓ, 2004).

5.4. A turizmus típusai

A turizmus típusainak megalkotásánál a mozgás iránya meghatározza az osztályozást. Két csoportot különböztetünk meg: belföldi-, és nemzetközi turizmust (LENGYEL, 2004).

Belföldi turizmus alatt egy adott ország állampolgárainak az állam határain belül zajló utazásait értjük. Ezek szerves részét képezik az ország idegenforgalmának (LENGYEL, 2004).

Azokat az utazásokat, amelynek során az egyik szuverén ország állampolgára egy másik területére lép be, a nemzetközi turizmus részeként tárgyaljuk (LENGYEL, 2004).

5.5. Utazási indítékok

Az egyén utazásának indítékai olyan sokfélék lehetnek, mint maguk az egyének. Az utazási indítékok az alábbiak:

- Fiziológiai indítékok — ide azok a személyek tartoznak, akik hogy szervezetük egyensúlyát kívánják fenntartani (MICHALKÓ, 2004).

- Szociokulturális indítékok — ide azok a személyeket sorolják, akik emberi kapcsolatok megteremtése és fenntartása miatt utaznak (MICHALKÓ, 2004).
- Egzisztenciális indítékok — azok a személyek tartoznak ide, akiknek a munkájuk végzése együtt jár az utazással (MICHALKÓ, 2004).

6. KUTATÁSI MÓDSZEREK

Kutatási célunk az volt, hogy kiderítsük, a hivatalos statisztikai adatok mit mutatnak, és milyen turistaforgalom van Kárpátalján a 2019-es évben. Mivel Beregszászra vonatkozó adatok nincsenek, ezért szerettük volna megtudni, honnan, hová és milyen számban ékeznek turisták Beregszász területén 22 helyszínen megfigyeljük mekkora egy adott hely látogatottsága a 2019-es évben.

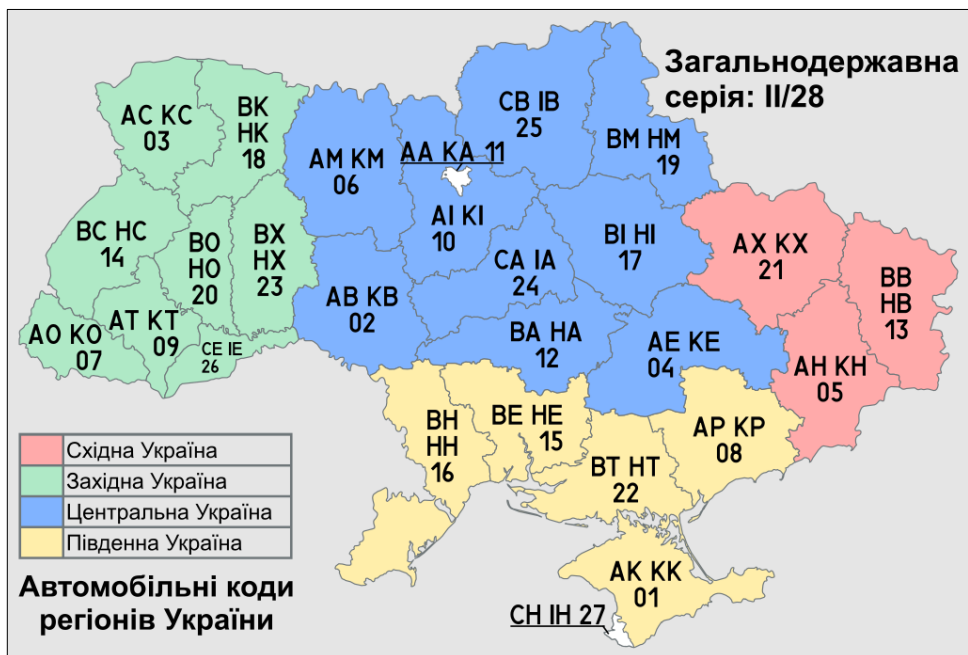
Kutatási módszereink közé a terepi felmérés, illetve a személyes megfigyelés tartozott. A megfigyelés során a vizsgált jelenség egy előzetesen meghatározott szempontrendszer alapján történő számbavételére kerül sor. Megfigyelés által felmérhető, hogy egy adott helyszínt mennyien látogatnak, mennyire népszerű, hogyan változik a forgalom egy adott idő alatt, milyen tényezőktől függ (például szezonális, időjárás, ünnepek) (TANKONYVTAR.HU/HU/TARTALOM/TAMOP425/).

A személyes megfigyelésen belül a kvantitatív kutatási módszert alkalmaztuk, amely számításokra, illetve a mért adatokra fókuszál, a jelenségeket elsősorban a mérhető vonatkozásaikban szemléli. Célja, hogy számszerűen is alátámasztott eredményeket nyújtson. Segítségével választ kaphatunk például az alábbi kérdésekre: Hányan? Hány százalékban? Milyen arányban? Milyen mennyiségben? Mennyi? Vagyis a kapott adatok mennyiségi mutatók. E kutatási módszer rendszerességeket és szabályszerűségeket kutat, és ezekre nézve von le következtetéseket. Ebben az esetben a kutató nem mindig találkozik közvetlen módon a kutatási alannyal, ezért csak azokkal az adatokkal dolgozhat, amelyek a strukturált adatfelvétel során rögzítésre kerültek. (TANKONYVTAR.HU TAMOP412B2/).

A kutatás megkezdése előtt meghatároztuk a vizsgálandó egységeket (lásd: 1 SZ. MELLÉKLET). Ennek során 22 olyan helyszínt választottunk, melyek forgalmas lehetnek, és nyitott parkolóval rendelkeznek. Igyekeztünk a város területét is lefedni a kiválasztott pontokkal. A kiválasztott egységeket ezután 6 kategóriába csoportosítottuk. A kategóriák a következők: bevásárlóközpont, étterem és étkezde, parkoló, szálloda és motel, termálfürdő és szórakoztató központ.

Le kellett határolnunk a küldőterületeket a gépjárművek ukrainai és nemzetközi forgalmi rendszámai alapján. Minden, a felmérendő objektumnál parkoló jármű rendszámát adatbázisba vettük. Mivel Kárpátalja és Magyarország esetén nem lehet

biztosan eldönteni a személygépkocsik esetén azt, hogy turista vagy helyi lakos, így ezeket az adatokat fenntartással kezeljük.

5. ábra. Forgalmi rendszámok Ukrajnában ([HTTPS://UPLOAD.WIKIMEDIA.ORG/](https://upload.wikimedia.org/)).

Ez után következett a kutatási időszak lehatárolása és a felmérések időpontjának kiválasztása. Mivel a városba érkező vendégek hétvégére időzítik kikapcsolódásukat, így a felmérések időpontjául mindenképpen egy hétvégi napot választottunk (vasárnap), ez heti egyszeri terepbejárást jelent.

A kutatási időszak a 2019-es év folyamán zajlott, 9 hónapon keresztül összesen 39 hétvégén. Egy terepbejárás az esetek döntő többségében délelőtt 10 órától délután 15 óráig tartott. Ez némileg ugyan torzíthat az éttermek és szállodák esetében az ott tartózkodásra vonatkozólag, mégis ezt láttuk a legoptimálisabb időpontnak a felmérés lebonyolítására. A terepbejárás során az adott helyszín nyitott parkolóit végig járva, az ott tartózkodó gépjárművek rendszámabláit adathalmazokba gyűjtöttük, majd ezt követően Microsoft Excel programban rendszereztük a küldőterületnek megfelelően.

A kutatási időszak végeztével került sor az összegyűjtött, rendszerezett adatok feldolgozására. A Microsoft Excel segítségével készítettünk különböző statisztikákat, diagramokat, kimutatásokat, az Esri ArcGIS szoftver pedig térképi ábrázolásban volt segítségünkre.

7. KÁRPÁTALJA TURIZMUSA A STATISZTIKAI ADATOK TÜKRÉBEN

Ukrajnában hivatalosan ma azokat regisztrálják turistaként, aki utazásszervező vagy utazási iroda szolgáltatását veszi igénybe. A megyei turisztikai osztályok is közölnek adatokat, ezek inkább mondhatók félhivatalosnak. A bevallott, ismert és hivatalos adatok nem mutatnak valós képet Ukrajna vagy adott esetben Kárpátalja turistaforgalmáról (BERGHAUER S., 2012/B).

1. táblázat. Kárpátalja idegenforgalma 2010–2019 között a különböző turizmustípusokban (TURIZMUS KÁRPÁTALJÁN. STATISZIKAI GYŰJTEMÉNY, 2020).

Év	Utazásszervezők és utazásközvetítők által kiszolgált turisták száma	Ebből:			Látogatók száma
		Beutazó (külföldi) turista	Kiutazó turista	Belföldi turista	
2010	52080	8425	11423	32232	22053
2011	21773	722	10806	10245	10417
2012	20180	733	11792	7655	4890
2013	19892	515	12963	6414	1776
2014	11625	6	9815	1804	3661
2015	10656	13	7594	3049	2586
2016	11601	68	7939	3594	898
2017	14652	102	10534	4016	6248
2018	25348	183	18907	6258	616
2019	28044	114	19962	7968	2143

A táblázatból kitűnik, hogy 10 év alatt jelentősen csökken Kárpátalja turizmusa, már ami a hivatalos statisztikai adatok jelenti. A 2010-es évtől 2016-ig minden évben csökkenő tendenciát látunk, majd 2017-től emelkedést. A 2019-es évben hivatalosan 28044 személy vett igénybe valamilyen turisztikai szolgáltatást, közülük 27930 ukrán állampolgár. 19962 személy kiutazó turistának számít, ugyanis elhagyta az ország területét. 7968 főt jegyeztek belföldi turistaként, valamint 114 külföldi állampolgár is vett igénybe turisztikai szolgáltatásokat. A 2018-as évhez képest a kiutazó turisták száma

5,6%-kal nőtt, a belföldi turisták száma 27,3%-kal lett több, míg a külföldi turisták száma 37,4%-kal csökkent, illetve 3,5-szer többen voltak a látogatók (TURIZMUS KÁRPÁTALJÁN. STATISZIKAI GYŰJTEMÉNY, 2020).

A 2019-es évben Kárpátalján 87 hivatalosan bejegyzett turisztikai szolgáltató működött. Ezek közül 30 jogi személy, 57 pedig egyéni vállalkozó volt. A turisztikai tevékenység kategóriáit tekintve a következőképpen oszlanak el: 12 utazásszervező 72 utazásközvetítő és 3 olyan alanya a turisztikai piacnak, aki csak idegenvezetői tevékenységet folytat (TURIZMUS KÁRPÁTALJÁN. STATISZIKAI GYŰJTEMÉNY, 2020).

Utazásszervező az a jogi személy, amely Ukrajna törvényei alapján lett létrehozva, és az előírásoknak megfelelően utazásszervezői minősítést szerzett. A tevékenységi körébe a turizmusszervezés, turisztikai termék létrehozása, értékesítése, turisztikai szolgáltatások nyújtása, közvetítése (BERGHAEUER S, 2012/A).

Utazásközvetítő az a jogi és magánszemély mely Ukrajna törvényei alapján lett létrehozva és az előírásoknak megfelelően utazási iroda minősítést szerzett. Tevékenysége az utazásszervező termékeinek, más turisztikai szolgáltatók közvetítésére terjed ki (BERGHAEUER S, 2012/A).

2. táblázat. A turisztikai szolgáltatást nyújtók eloszlása a 2019-es évben (TURIZMUS KÁRPÁTALJÁN. STATISZIKAI GYŰJTEMÉNY, 2020).

	Jogi személy				Egyéni vállalkozó		
	Összesen	ebből:			Összesen	ebből:	
		utazás-szervező	utazás-közvetítő	csak idegenvezetői tevékenység		utazás-közvetítő	csak idegenvezetői tevékenység
A megyében	30	12	17	1	57	55	2
Ungvár	19	7	11	1	30	29	1
Beregszász	2	1	1				
Munkács	3	2	1		4	4	
Huszt	1		1		2	2	
Csap					1	1	
Nagybereznai járás					1	1	
Nagyszőlősi járás					2	2	
Ilosvai járás	1		1		2	2	
Ökörmezői járás					1	1	
Munkácsi járás					2	2	
Rahói járás					1	1	
Szolyvai járás	2	2			5	4	1
Técsői járás					5	5	
Ungvári járás	2		2		1	1	

A legnagyobb számban a megyeközpontban találhatunk utazásszervezőket és -közvetítőket, a szolgáltatásokat nyújtók 56%-a van Ungváron bejegyezve. Beregszász ebből a szempontból szegényes, hiszen 1 utazásszervező és 1 utazásközvetítő található a városban, mindkettejükről elmondható, hogy jogi személy.

A 2019-ben Kárpátaljára – hivatalosan bejegyzett szolgáltatón keresztül – érkezett turisták 99,9%-a kikapcsolódni jött, 0,06%-a érkezett hivatalos, üzleti vagy tanulási céllal, a fennmaradó 0,04% pedig gyógyászati céllal érkezett. A turisták majd' 18%-át a kiskorúak tették ki, ez körülbelül 5000 főt jelent.

A 2019-es évben turisták 185 200 napot töltöttek vidékünkön, ez turistánként 6,6 napot jelent (TURIZMUS KÁRPÁTALJÁN. STATISZIKAI GYŰJTEMÉNY, 2020).

3. táblázat. A turisták számának térbeli eloszlása érkezési cél szerint (TURIZMUS KÁRPÁTALJÁN. STATISZIKAI GYŰJTEMÉNY, 2020)

	Összes kiszolgált turista	Utazási cél			Ebből fiatakorúak (0-17 évesek)
		hivatalos, üzleti, tanulási	szabadidő eltöltése, kikapcsolódás	gyógyászati	
A megyében	28044	18	28014	12	5002
Ungvár	15587	18	15567	2	3092
Beregszász	n.a.		n.a.		n.a.
Munkács	4502		4494	8	658
Huszt	112		112		4
Csap	n.a.		n.a.		n.a.
Nagybereznai járás	n.a.		n.a.		n.a.
Nagyszőlősi járás	n.a.		n.a.		n.a.
Ilosvai járás	644		642	2	
Ökörmezői járás	n.a.		n.a.		
Munkácsi járás	n.a.		n.a.		n.a.
Rahói járás	n.a.		n.a.		n.a.
Técsői járás	4019		4019		326
Ungvári járás	395		395		75

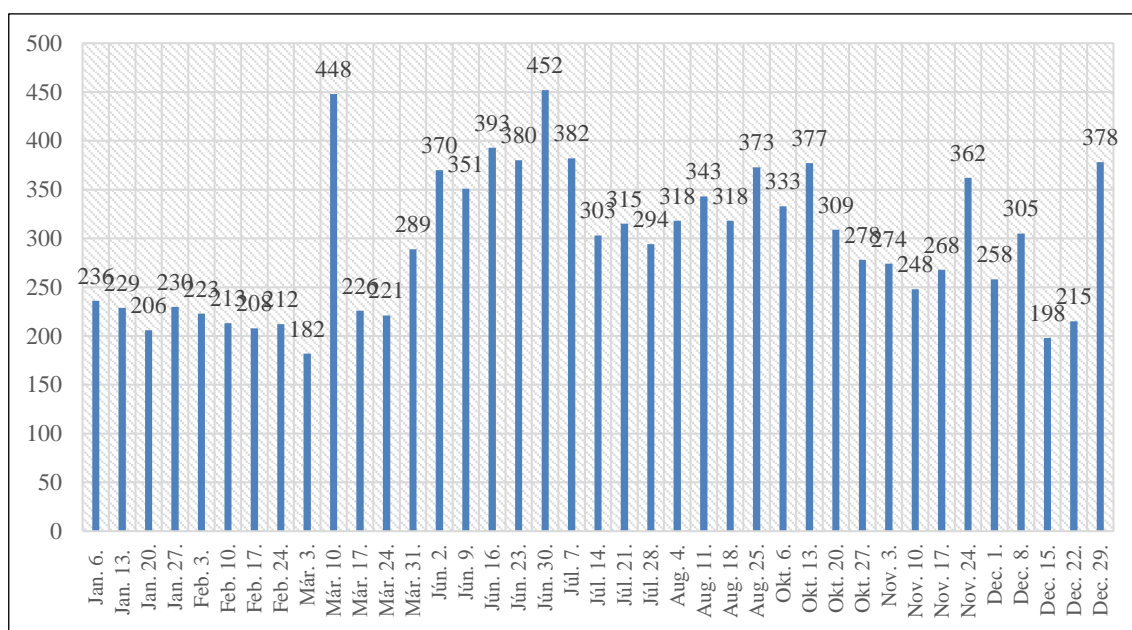
Mint azt fentebb is említettük, a turisták célja a kikapcsolódás volt, mivel Ungváron van bejegyezve a legtöbb szolgáltató, logikusan következik, hogy a legtöbb turistaérkezést is itt lehet tapasztalni. Beregszász illetve más közigazgatási egységek esetében, ahol nincs adat, azért

Hivatalos, üzleti, tanulási és gyógyászati céllal mindössze 30 fő érkezett a hivatalos adatok alapján, ami koránt sem fedti a valóságot, hiszen Kárpátalja vezető turisztikai terméke az egészség- és gyógyturizmus.

8. BEREGSZÁSZ TURISZTIKAI VONZÁSKÖRZETE A 2019-ES ÉVBEN

Az alábbiakban kerülnek bemutatásra az általunk végzett kutatások eredményei.

A 9 hónapos felmérés során, mely 39 hétvégén történt összesen 11518 gépjárművet jegyeztünk Beregszász városában.

6. ábra. A járműforgalmi adatok heti bontásban. (SAJÁT SZERKESZTÉS).

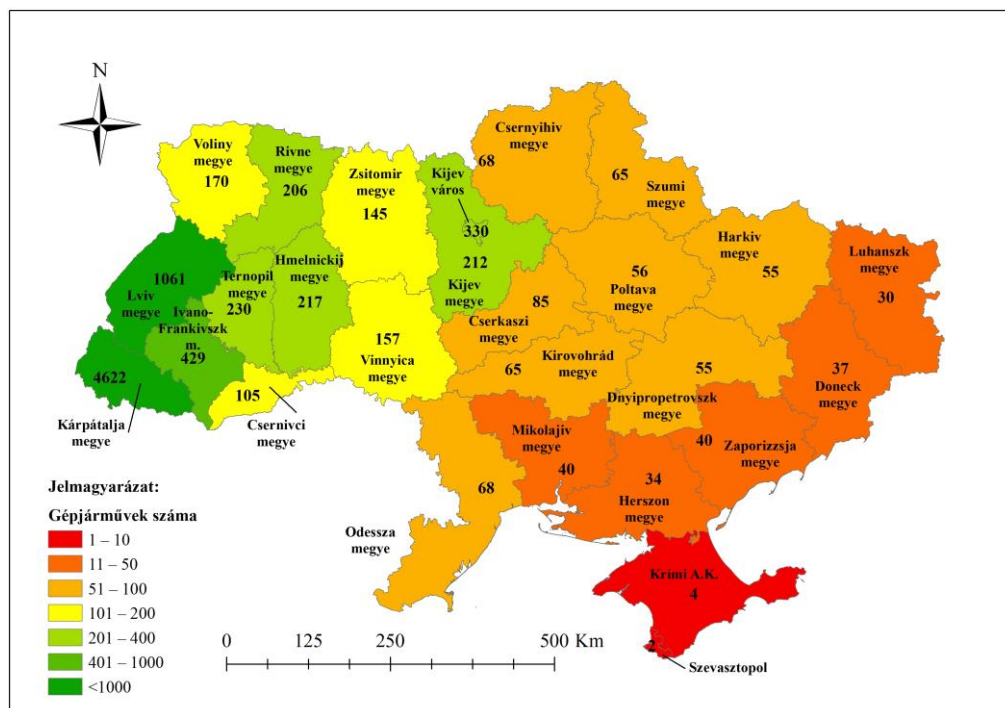
Hetente átlagosan 295 járművet vettünk az adatbázisba. A heti bontást megfigyelve jól látszik, hogy január első hetétől március első hetéig az adatok nem igazán különböznek egymástól, stagnálást mutat a járműforgalom. Az első kimagasló adat a március 10-i mérés, mely az előtte lévő heti átlagoknak a duplája. Beregszászban a nemzetközi nőnaphoz közel eső dátumokon rendezik a Nemzetközi Borfesztivált. Igen nagy hagyományokkal rendelkezik ez a rendezvény, ugyanis a 2019-es évben rendezték meg 16. alkalommal. Ez az adatokon is meglátszik ugyanis 448 járművet regisztráltunk a fesztivál egyik napján. a hónap többi adata visszaesést mutat ehhez a hétvégéhez képest és megegyezik az év első felében mért adatok átlagával.

Az igazi turisztikai szezon, a nyár beköszöntével már magasabb adatokat sikerült mérni. A nyári mérések átlaga 353 jármű/hét. Június 30-án mértük nemcsak a nyár, hanem az egész év legforgalmasabb napját. A június 30-i adat azért lehet ilyen magas, mivel

június 28-án van az ukrán alkotmány napja, ami állami ünnep az országban, így ezzel szabadnapok is járnak, többek erre az időpontra időzítették kikapcsolódásukat. Innen kezdve csökkenés következik be hetente egészen augusztus végéig. Augusztus 25-én szintén az átlagtól kissé kiemelkedő értéket mértünk. Augusztus 24-e Ukrajna függetlenségének napja, ugyancsak állami ünnep, s ezzel is járnak szabadnapok.

A következő mérések során hetente folyamatos csökkenést tapasztaltunk. December is igen „vegyes” az adatok terén, egyik héten nagyobb forgalmat mértünk, mint a másikon és így tovább. Téli a magas értékek szintén ünnepekhez köthetők. A december 29-e az újévi ünnepekkel magyarázható, sokan választották városunkat ennek a megünneplésére.

Összesen 8588 jármű rendelkezett ukrainai felségjelzéssel, a fennmaradó 2930 jármű pedig Ukrajna határain túlról érkezett vagy ott van bejegyezve. Így megállapítható, hogy Beregszász esetében főleg belföldi turizmusról van szó, ugyanis a járművek 75%-a volt ukrán.

7. ábra. A 2019-es mérés során Ukrajnából érkezett járművek száma (SAJÁT SZERKESZTÉS).

A felmérések során az AO jelzéssel talákoztunk legtöbbször, mely Kárpátalját jelöli. A kijelölt parkolóknál összesen 4622 kárpátaljai járművet vettünk adatbázisba, így ezzel magasan az első helyen szerepel, nem csak az ukrainai küldőterületek listáján. Ha az ukrán küldőterületeket nézzük, Kárpátalja adja a járművek több, mint felét azaz 54%-ot.

Minden küldőterületet figyelembe véve pedig az adatbázis 40%-át teszi ki ez a jelzés. Sajnos a járműveket nem kategorizáltuk, tehát nem állapítottunk meg külön kategóriát a személygépjárművekre, valamint a kis- és nagybuszokra, így pontosan nem lehet tudni, hogy mennyi az aránya a helyi lakosoknak és a kárpátaljai turistáknak.

A lvivi terület áll az ukrajnai küldőterületek második helyén 1061 járművel. Az összes ukrajnai jármű 12%-a BC jelzéssel rendelkezett, azaz a szomszédos Lviv megyéből érkezett a városba. Az ukrajnai tekintetében kiemelkedő értéket tapasztaltunk ennél a jelzésnél. Korábbi, 2018-as mérések is hasonló eredményt adtak. Megállapítható, hogy Beregszász, mint turisztikai célpont a Lemberg megyei turisták körében a legnépszerűbb.

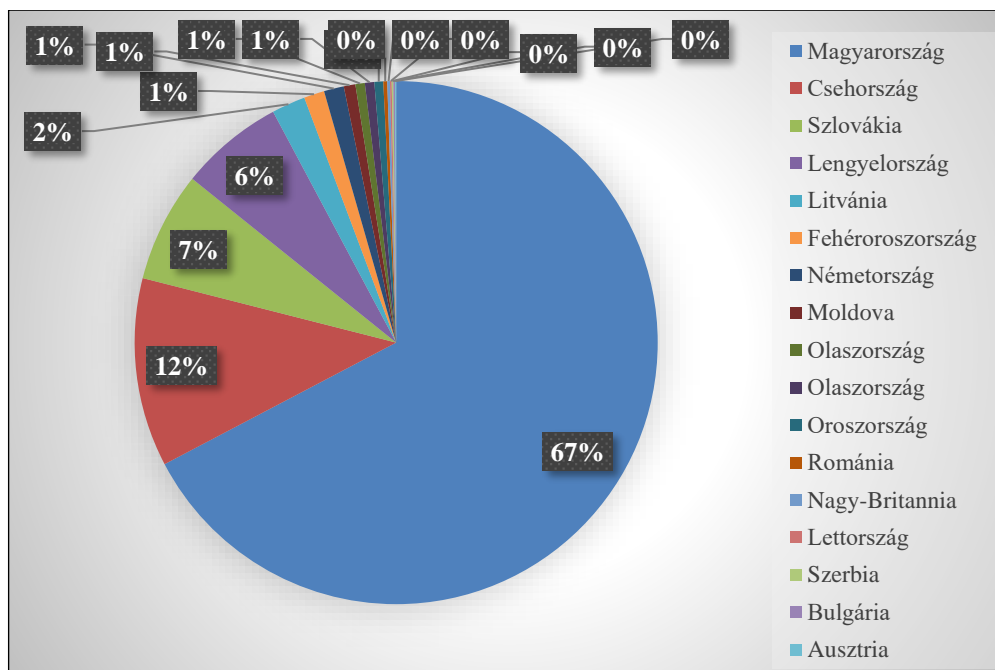
A harmadik helyen a Kárpátaljával másik szomszédos megye, Ivano-Frankivszk áll. Erről a területről érkezett az ukrajnai turisták 5%-a, szám szerint 429 jármű. A fent említett két megye összesen a belső-ukrajnai turisták 17%-át adják. Az ekkora arány mindkét megye esetében a földrajzi közelséggel magyarázható.

A főváros, Kijev turistái is előszeretettel keresik fel Beregszászt. Kijevből 330 járművet regisztráltunk, ez 4%-ot jelent a teljes ukrajnai forgalmat illetően.

A fenti térképre ránézve jól látszik, hogy az ország nyugati részéről, azaz a Jobbparti Ukrajnából érkeznek hozzánk turisták, míg az ország keleti feléből elenyésző a számuk és arányuk. Ez érthető is, hiszen több száz, vagy több ezer kilométert kellene utazniuk egy-egy attrakcióért. Valószínűsíthető, hogy ők a hozzájuk közelebb eső turisztikai régiókat célozzák meg.

A legkevesebb turistaérkezést a Krím-félszigeten lévő 2 közigazgatási egységből tapasztaltuk. A Krími Autonóm Köztársaságból 4, Szevasztopol városából pedig 2 járművet vettünk adatbázisba. Ennek oka a Krím-félsziget ismert problémás helyzete, a földrajzi távolság és a kevésbé vonzó attrakciók.

Statisztikai adatok hiányában ezen felmérésekre támaszkodhatunk, ha képet szeretnénk kapni a belföldi turizmus vonatkozásában Beregszász esetén. Ugyan a felmérések csak egy hétvégi napnak egy-egy kiragadott képe, illetve nem áll rendelkezésre egy teljes évnyi adatmennyiség, azonban a tendenciák és a küldőterületek és azok számbéli arányai azonosak lehetnek a fent leírtakkal.

8. ábra. A 2019-es mérés során érkezett külföldi járművek országokénti bontása (SAJÁT SZERKESZTÉS).

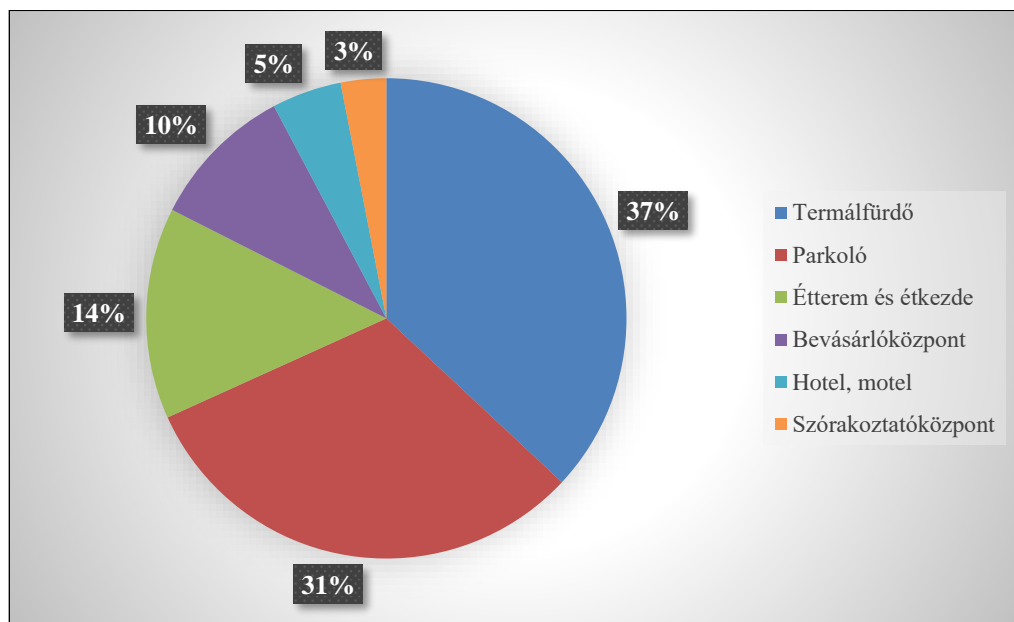
Összesen 17 ország nemzetközi gépjárműjelzését vettük adatbázisba. Ez 2930 járművet tesz ki. A legtöbb jármű magyar felségjelzéssel bírt (1968 db), ezek főleg személygépjárművek voltak, amelyek nagy valószínűség szerint a helyi lakosok tulajdonában vannak. Mivel Beregszász és környékének lakossága többségét a magyar nemzetiségűek alkotják, sokan rendelkeznek kettős állampolgársággal, így a kedvezőbb magyarországi gépkocsiárak miatt vásárolnak az említett országban járművet. A magyar felségjelzésű járművek teszik ki az adatbázis 67%-át. Hasonló a helyzet a cseh, és a szlovák és a gépjárműveknél is, hisz ezekben az országokban tömegesen vannak kárpátaljai munkavállalók. Tehát őket nem igazán lehet turistáknak tekinteni. Az előbbi említett járművek teszik ki az adathalmaz 12% és 7%-át, szám szerint 341-et és 199-et. Hasonló a helyzet a lengyel gépjárműveknél is, valószínűleg ezeknek többsége szintén ukrain állampolgár a birtokosa, viszont feltételezzük, hogy megyénken kívüli lakosok, mivel Kárpátalja egy nagyon kis (33 km) szakaszon érinti a lengyel határt, így olyan megyékből érkezhettek, ahol ez a határszakasz hosszú (pl. Lviv és Voliny megyék). Összesen 188 lengyel felségjelzésű járművet jegyeztük, azaz a teljes adatmennyiség 6%-át adja ez az ország.

Az Ukrajnával szomszédos országok mindegyikéből tapasztaltunk gépjárműérkezést, Fehéroroszországból 37-et, Oroszországból 16-ot, Moldovából 21-et, Romániából pedig 7-et.

A távolabbi országok közül érdemes még kiemelni Litvániát, ahonnan 61 jármű érkezett. Németországból 36 járművet regisztráltunk.

A vizsgált helyszínek közötti megoszlást figyelembe véve kitűnik (lásd: 1. SZ. MELLÉKLET), hogy a Pacsirta termálfürdő volt a leglátogatottabb objektum. Ide a turisták 27,8%-a látogatott el, szám szerint ez 3198 járművet jelent. A második legnépszerűbb objektum a Széchenyi utcán található parkoló 1686 járművel. A Zakarpattya termálfürdő is népszerűnek mondható, ugyanis 1058 járművet mértünk, mely a teljes forgalom 9,2%-a. A bevásárlóközpontokat tekintve a Silverland (az egykori Barva) volt a legkeresettebb, parkolójában az adott napokon 1000 járművet sikerült feljegyezni. Éttermek közül a Chizay Kishegy étterem volt a legforgalmasabb, ennél az objektumnál 374 járművet tapasztaltunk, népszerű volt még az Arany Páva étterem is, ahol 335 jármű parkolt.

Elenyésző és jelentéktelen járműforgalmat mértünk a Szozuz étteremnél és a Kemence étkezdénél. Előbbinél 13, utóbbinál pedig mindössze 4 járművet vettünk adatbázisba.

9. ábra. A járműforgalom kategóriák szerint lebontva (SAJÁT SZERKESZTÉS).

Az egyes helyszínek kategóriái tekintetében elmondható, hogy a legnépszerűbb kategória a termálfürdő volt, ez adja a teljes forgalom 37%-át, szám szerint 4256 járművet. Az itt parkoló járművek igen nagy részét, gyakorlatilag 100%-át turistaforgalomnak lehet tekinteni. A város nyitott parkolói is nagy szeletet foglalnak el (31%). Az éttermek esetében is turistaforgalomról lehet beszélni, ez a kategória tesz ki 14%-ot. Ha

turistaforgalomról beszélünk, akkor logikus lenne, hogy a hotelek/motelek esetében is magas forgalmat kellett volna mérnünk. Az, hogy csak 5%-ot tesz ki ennek az aránya, azzal magyarázható, hogy napközben végeztük a felméréseket, így a turisták nem feltétlenül tartózkodtak az adott szálláshelyen.

KÖVETKEZTETÉSEK

1. A szakdolgozat célja a turisztikai forgalmat vizsgálni a statisztikai adatok alapján Kárpátalja tekintetében, emellett Beregszász turisztikai vonzáskörzetének a felmérése. Az utóbbit indokolta a Beregszászra vonatkozó hivatalos statisztikai adatok hiánya. Az év 9 hónapjában 39 héten keresztül gyűjtöttük az adatokat. ez elég nagy adatmennyiség ahhoz, hogy a trendeket és a küldőterületeket jól tudja reprezentálni egy egész évre kivetítve.
2. A statisztikai adatok elemzése alapján kiderült, hogy Kárpátalján összesen 87 hivatalosan bejegyzett turisztikai szolgáltató működött a 2019-es évben. Hivatalosan 28 044 személy vett igénybe valamilyen turisztikai szolgáltatást, közülük 27 930 ukrán állampolgár. A 2019-ben Kárpátaljára érkezett turisták 99,9%-a kikapcsolódni jött, 0,06%-a érkezett hivatalos, üzleti vagy tanulási céllal, a fennmaradó 0,04% pedig gyógyászati céllal érkezett.
3. A 9 hónapos felmérés során, mely 39 hétvégén történt, összesen 11518 gépjárművet jegyeztünk Beregszász városában. A mért adatok alapján arra következtethetünk, Beregszászt elsősorban a szomszédos két megyéből látogatják legtöbben, illetve a fővárosból. A keleti megyék nem számítanak jelentős küldőterületnek, ami földrajzi távolsággal magyarázható.

ÖSSZEFOGLALÁS

A szakdolgozat célja a turisztikai forgalmat vizsgálni a statisztikai adatok alapján Kárpátalja tekintetében, emellett Beregszász turisztikai vonzáskörzetének a felmérése. Az utóbbit indokolta a Beregszászra vonatkozó hivatalos statisztikai adatok hiánya. Sajnos egész éves, heti rendszerességgel végzett felmérésre nem volt lehetőség, viszont az év 9 hónapjában 39 héten keresztül gyűjtöttük az adatokat. Úgy gondoljuk, hogy ez elég nagy adatmennyiség ahhoz, hogy a trendeket és a küldőterületeket jól tudja reprezentálni egy egész évre kivetítve.

A munka nyolc fejezetből tevődik össze. Az első fejezetben Kárpátalja néhány földrajzi vonásáról szólunk röviden.

A második fejezetben Beregszászt földrajzi szempontok alapján mutatjuk be, kitérünk a domborzati viszonyokra, ásványkincsekre, az éghajlati jellemzőkre.

A harmadik fejezetben röviden ismertetjük Beregszász történelmét egészen a paleolit időszak végétől a honfoglaláson keresztül a közelmúlt történelméig.

A negyedik fejezetben a teljesség igénye nélkül Beregszász néhány attrakcióját, történelmi épületét mutatjuk be, melyekhez rövid leírás tartozik.

Az ötödik fejezetben ejtünk szót a különböző turisztikai alapfogalmakról, ismertetjük a turizmus fajtáit, formáit, típusait és az utazási indítékokat.

A hatodik fejezet a kutatási módszereket hivatott bemutatni. Kutatási módszereink közé a terepi felmérés, illetve a személyes megfigyelés tartozott. A város különböző pontjain kijelöltünk 22 objektumot, amelynek parkolóit 2019-es év hónapjaiban vizsgáltuk. Célunk volt, hogy felmérjük, mekkora egy adott hely látogatottsága, azaz az adott időpontban mennyi és milyen rendszámú gépjármű tartózkodik a kijelölt objektum parkolójában. A hétvégi napokon begyűjtött adatokat Microsoft Excel programban rendszereztük és összesítettük, majd abból az ESRI ArcGis térképkészítő szoftver segítségével készítettünk térképeket kartogram módszerrel.

A hetedik fejezetben a statisztikai adatok elemzése alapján kiderült, hogy Kárpátalján összesen 87 hivatalosan bejegyzett turisztikai szolgáltató működött a 2019-es évben. Hivatalosan 28044 személy vett igénybe valamilyen turisztikai szolgáltatást, közülük 27930 ukrán állampolgár. 19962 személy kiutazó turistának számít, ugyanis elhagyta az ország területét. 7968 főt jegyeztek belföldi turistaként, valamint 114 külföldi állampolgár is vett igénybe turisztikai szolgáltatásokat. A 2019-ben Kárpátaljára –

hivatalosan bejegyzett szolgáltatón keresztül – érkezett turisták 99,9%-a kikapcsolódni jött, 0,06%-a érkezett hivatalos, üzleti vagy tanulási céllal, a fennmaradó 0,04% pedig gyógyászati céllal érkezett. A 2019-es évben turisták 185 200 napot töltöttek vidékünkön, ez turistánként 6,6 napot jelent.

A nyolcadik fejezetben a saját felméréseink eredményének bemutatása következik. A 9 hónapos felmérés során, mely 39 hétvégén történt összesen 11518 gépjárművet jegyeztünk Beregszász városában. Hetente átlagosan 295 járművet vettünk az adatbázisba. Összesen 8588 jármű rendelkezett ukrain felségjelzéssel, a fennmaradó 2930 jármű pedig Ukrajna határain túlról érkezett vagy ott van bejegyezve. A belföldi gépjárművek tekintetében a felmérések során az AO jelzéssel találkoztunk legtöbbször, mely Kárpátalját jelöli. A kijelölt parkolóknál összesen 4622 kárpátaljai járművet vettünk adatbázisba. A Ivívi terület áll az ukrainai küldőterületek második helyén 1061 járművel, a harmadik helyen pedig az Ivano-Frankivszki terület. Jelentős számban érkeztek még fővárosi turisták is. Összesen 17 ország nemzetközi gépjárműjelzését vettük adatbázisba. Ez 2930 járművet tesz ki. A legtöbb jármű magyar felségjelzéssel bírt (1968 db). Az Ukránnal szomszédos országok mindegyikéből tapasztaltunk gépjárműérkezést. A távolabbi országok közül érdemes kiemelni Litvániát, ahonnan 61 jármű érkezett. Németországból 36 járművet regisztráltunk. Az általunk vizsgált objektumok közül a Pacsirta termálfürdő volt a legnépszerűbb, ide a turisták 27,8%-a látogatott el, a bevásárlóközpontokat tekintve a Silverland volt a legkeresettebb, parkolójában 1000 járművet sikerült feljegyezni. Éttermek közül a Chizay Kishegy étterem volt a legforgalmasabb, ennél az objektumnál 374 járművet tapasztaltunk, népszerű volt még az Arany Páva étterem is, ahol 335 jármű parkolt.

РЕЗЮМЕ

Метою кваліфікаційної роботи являється вивчення туристичного потоку на основі статистичних даних Закарпаття, а також огляд кола відвідувачів міста Берегове. Останнє було виправдано відсутністю офіційної статистики щодо Берегова. На жаль, не вдалося провести цілорічне щотижневе спостереження, але ми зібрали дані за 39 тижнів за 9 місяців 2019 року. Ми вважаємо, що це достатньо велика кількість даних, для щоб добре відобразити тенденції та напрямки відправлення, прогнозовані протягом цілого року.

Робота складається з восьми розділів. У першому розділі ми коротко охарактеризували географічні особливості Закарпаття.

У другому розділі ми представляємо місто Берегове на основі географічних аспектів, висвітлюємо умови рельєфу, мінеральні ресурси та кліматичні характеристики.

У третьому розділі ми коротко описуємо історію Берегова з кінця палеоліту через «завоювання» батьківщини угорцями до сьогодення.

У четвертому розділі ми демонструємо деякі визначні пам'ятки та історичні будівлі Берегова, до яких належить короткий опис, який не претендує на вичерпність.

У п'ятому розділі ми наводимо основні поняття туризму, описуємо його типи, форми, види та мотиви.

Шостий розділ призначений для представлення методів дослідження. Вони включали польові дослідження та особисте спостереження. Ми відібрали 22 об'єктів в різних частинах міста (автостоянки), в яких проводилися спостереження в місяцях 2019 року. Нашою метою було оцінити кількість відвідувачів даної локації, тобто скільки і яка кількість транспортних засобів знаходився на стоянці визначеного об'єкта в даний момент часу. Дані, зібрані у вихідні дні, були систематизовані та зведені в Microsoft Excel, а потім за допомогою програмного забезпечення ESRI ArcGis були створені картографічні зображення отриманих результатів.

У сьомому розділі, на основі аналізу статистичних даних, виявилось, що на Закарпатті в 2019 році було офіційно зареєстровано 87 постачальників туристичних послуг. Офіційно якоюсь туристичною послугою користувалось 28044 особи, з них 27930 - громадяни України. 19962 осіб являлися виїзними туристами, оскільки вони

подорожували за кордон. 7968 осіб було зареєстровано як внутрішні туристи, а 114 іноземних громадян також користувалися туристичними послугами. У 2019 році 99,9% туристів, які прибули на Закарпаття - через офіційно зареєстрованих постачальників послуг - приїхали з метою відпочинку, 0,06% прибули з офіційними, діловими або навчальними цілями, а решта 0,04% прибули з лікувально-оздоровчою метою. У 2019 році туристи провели на нашій території 185 200 днів, що означає 6,6 дня на одного туриста.

У восьмому розділі представлені результати власних досліджень. Під час 9-місячного спостереження, яке проводилось протягом 39 вихідних днів, ми загалом в Берегові зареєстрували 11 518 автомобілів. За тиждень до бази даних додавали в середньому 295 транспортних засобів. Загалом 8 588 транспортних засобів були позначені українськими номерними знаками, а решта 2930 транспортних засобів надійшли або зареєстровані за межами України. Що стосується вітчизняних транспортних засобів, то під час спостережень ми найчастіше зустрічали знак АО, який позначає Закарпаття. Загалом 4622 закарпатських транспортних засобів були включені до бази даних на визначених автостоянках. Львівська область посідає друге місце серед українських відправних територій з 1061 транспортним засобом, а Івано-Франківська область - на третьому. Також прибула значна кількість туристів зі столиці. Всього до бази даних було включено міжнародні маркування транспортних засобів з 17 країн, сукупне число яких становило 2930. Більшість транспортних засобів мали угорські номерні знаки (1968). Ми спостерігали прибуття автомобілів з кожної із сусідніх з Україною країн. Серед більш віддалених країн варто виділити Литву, з якої прибуло 61 автомобілів. Ми зареєстрували 36 транспортних засобів з Німеччини. Серед об'єктів, які ми розглядали, найбільшою популярністю користувалися термальні басейни «Жайворонок», яке відвідали 27,8% туристів, Silverland була найбільш популярною з точки зору торгових центрів, а на її автостоянці було зареєстровано 1000 транспортних засобів. Серед ресторанів Chizay Мала Гора була найбільш навантаженою, на цьому об'єкті ми зустріли 374 автомобілів, також популярним було ресторан «Золота Пава», де було припарковано 335 автомобілів

FELHASZNÁLT IRODALOM JEGYZÉKE

- BERGHAUER SÁNDOR, 2012/A: *Kárpátalja turizmusa*. Főiskolai jegyzet. Beregszász.
- BERGHAUER SÁNDOR, 2012/B: *A turizmus, mint kitörési pont Kárpátalján (?) (Értékek, remények, lehetőségek Ukrajna legnyugatibb megyéjében)*. PhD étkezés, Pécs.
- DESCHMANN ALAJOS, 1990: *Kárpátalja műemlékei*. Tájak-Korok-Múzeumok Egyesület, Budapest. pp. 103–105.
- IZSÁK TIBOR, 2007: *A Beregszászi járás természeti földrajza*. PoliPrint Kft., Ungvár. pp. 7–16.
- KOVÁCS SÁNDOR – BAKURA SÁNDOR, 1996: *Kirándulások a Kárpátok alján és bércein*. Intermix Kiadó, Ungvár-Budapest. p. 54.
- KOVÁCS SÁNDOR, 2008: *Bús düledékeiden. Kárpátalja vár- és kastélykalauza*. Romanika Kiadó, Budapest. pp. 150–153
- LENGYEL MÁRTON, DR., 2004: *A turizmus általános elmélete*. HFF, Budapest.
- MICHALKÓ GÁBOR, 2004: *A turizmuselmélet alapjai*. Kodolányi János Főiskola, Székesfehérvár.
- PÉCS GYÖRGY, 1943: *Beregszász útmutatója*, Beregszász.
- SZAMBOROVSKYNÉ NAGY IBOLYA, 2021: *A beregszászi református gyülekezet templomának története a kezdetektől 1931-ig*. In: *Társadalomtudományi tanulmányok. A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Lehoczky Tivadar Társadalomtudományi Kutatóközpontjának tanulmánykötete*. Szerkesztette: Molnár D. Erzsébet–Molnár Ferenc. II. RF KMF – „RIK-U” Kft. Ungvár, Beregszász. pp. 186–199
- SZATMÁRI ISTVÁN, 2010: *Műemlékek a Kárpátok és a Tisza ölelésében*. Szabolcs-Szatmár Megyei Önkormányzat, Nyíregyháza, p. 73–74
- ZUBÁNICS LÁSZLÓ, 2000: *Beregszászi kalauz*. Beregszászi Járási Nyomda, Beregszász.
- ZUBÁNICS LÁSZLÓ, 2009: „*Túl a Tiszán van egy város, Beregszász*”. KMMI – füzetek, Beregszász.
- TARPAI JÓZSEF, 2011: *Beregszász turisztikai útikönyv*. Breza Nyomda, Beregszász-Ungvár
- TURIZMUS KÁRPÁTALJÁN. STATISZTIKAI GYŰJTEMÉNY. ТУРИЗМ У ЗАКАРПАТСЬКІЙ ОБЛАСТІ У 2019 РОЦІ. СТАТИСТИСТИЧНИЙ ЗБІРНИК. Державна служба статистики України. Головне управління статистики у Закарпатській області. Ужгород, 2020

Interneten fellelhető források:

<https://hodinkaintezet.uz.ua/decentralizacio-karpataljan/>

https://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/0051_Turizmus_kutatasok_modszer_tana/ch03s08.html (letöltés dátuma: 2020. február 24.)

<https://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop412b2/2013->

[0002_pedagogiai_kutatasmodszertan/tananyag/JEGYZET-11-](https://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop412b2/2013-0002_pedagogiai_kutatasmodszertan/tananyag/JEGYZET-11-)

[1.5._Kutatasi_modszerek_es_es.scorml](https://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop412b2/2013-0002_pedagogiai_kutatasmodszertan/tananyag/JEGYZET-11-1.5._Kutatasi_modszerek_es_es.scorml) (letöltés dátuma: 2020. február 24.)

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/1/1c/Automobile_codes_of_regions_of_Ukraine.svg (letöltés dátuma: 2020. február 12.)

Beregszász alaptérképét LACZ GÁBOR, 2015: *Beregszász szórakoztatóiparának földrajza*. Szakdolgozat, Beregszász. munkából használtuk fel.

ÁBRÁK JEGYZÉKE

1. ábra. Kárpátalja földrajzi fekvése	9
2. ábra. A Borzsa-havas főgerince a Sztoj (1681 m) kettős csúcsával	10
3. ábra. A beregszászi római katolikus templom	18
4. ábra. Az egykori Úri kaszinó	19
5. ábra. Forgalmi rendszámok Ukrajnában.....	26
6. ábra. A járműforgalmi adatok heti bontásában.....	30
7. ábra. A 2019-es mérés során Ukrajnából érkezett járművek száma	31
8. ábra. A 2019-es mérés során érkezett külföldi járművek országonkénti bontása.....	33
9. ábra. A járműforgalom kategóriák szerint lebontva	34

TÁBLÁZATOK JEGYZÉKE

1. táblázat. Kárpátalja idegenforgalma 2010–2019 között a különböző turizmustípusokban.....	27
2. táblázat. A turisztikai szolgáltatást nyújtók eloszlása a 2019-es évben	28
3. táblázat. A turisták számának térbeli eloszlása érkezési cél szerint	29

NYILATKOZAT

Alulírott Vezsdel László, turizmus szakos hallgató kijelentem, hogy szakdolgozatomat a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Földtudományi és Turizmus Tanszékén készítettem turizmus diploma megszerzése céljából.

Kijelentem, hogy szakdolgozatomat más szakon korábban nem védtem meg, saját munkám eredménye és csak hivatkozott forrásokat használtam fel.

Tudomásul veszem, hogy szakdolgozatomat a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola könyvtárban a kölcsönözhető könyvek között helyezik el.

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Köszönet illeti témavezetőmet, dr. Gönczy Sándort, hogy elvállalta témavezetésemet. Számíthattam önzetlen segítségére a felmerült problémák megoldása esetén. Hálás vagyok értékes és állandó tanácsaiért. Köszönöm építő jellegű kritikáit, amelyek hasznosnak bizonyultak a szakdolgozat megírásakor.

MELLÉKLETEK